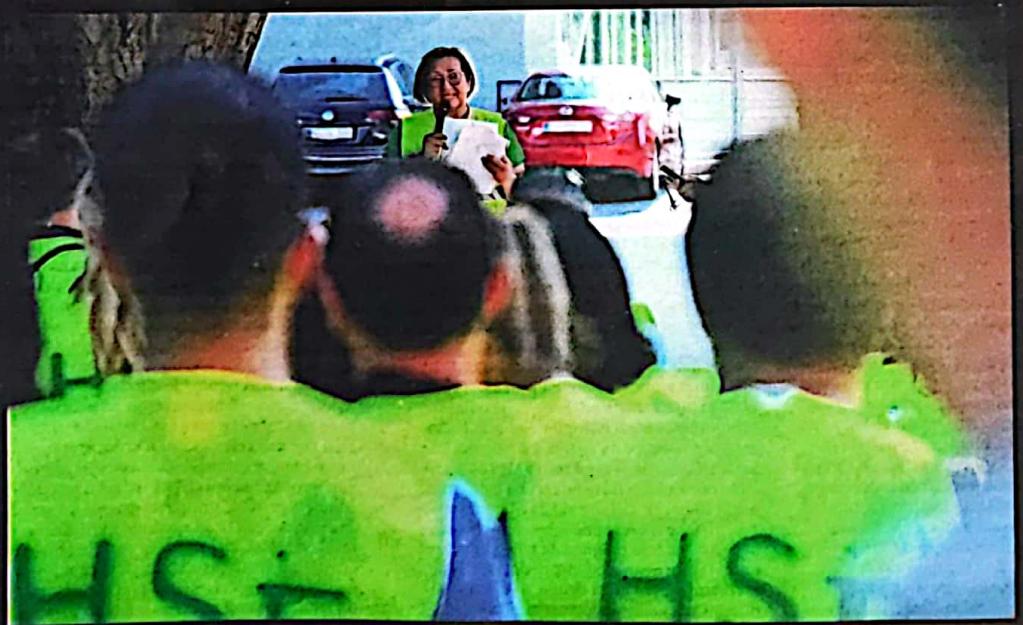

ICT sektor jedini u Hrvatskoj nije doživio pad za vrijeme pandemije, a lani je rastao 11 posto, može se pohvaliti i velikim prihodom po zaposleniku, od gotovo milijun kuna, što je najbolji rezultat ostvaren u proteklih devet godina. Također, prosječna neto plaća je visoka, 60 posto iznad državnog prosjeka. Pa, ipak, dio radnika je nezadovoljan

PIŠE: GORDANA GRČA

ZAŠTO NEKI NE MISLE DA RADITI U ICT SEKTORU ZNAČI RADITI U NAJBOLJEM OD SVIH SWJETOVA?

Poslodavci i sindikat govore različitim jezicima, a time se ujedno i zamagljuje kako je radnik na kraju plaćen. Doista zvuči sjajno kada HT kaže da će se minimalna primanja u prvom platnom razredu sada povećati za gotovo 30 posto, no sindikat kaže da se tu zbrajaju kruške i jabuke, a da je minimalna plaća i dalje ispod 5000 kuna neto

Jedini gospodarski sektor koji u Hrvatskoj nije doživio pad za vrijeme pandemije, a lani je rastao 11 posto, može se pohvaliti i velikim prihodom po zaposleniku od gotovo milijun kuna, što je najbolji rezultat ostvaren u proteklih devet godina. Također, prosječna neto plaća je visoka, 60 posto iznad državnog prosjeka. U pitanju je, naravno, kompanijska krema digitalnog društva iz redova informacijsko-komunikacijske djelatnosti, pa te brojke ne trebaju nikoga posebno čuditi. To su kompanije koje vuku naprijed, elita, ovo tehnološko doba krojeno je po njihovoj mjeri. Ipak, svjedočili smo posljednjih tjedana da su bila organizirana dva prosvjeda zaposlenika najveće telekomunikacijske kompanije u zemlji, u Osijeku i Splitu, i to uglavnom zbog plaća te zapinjanja pregovora o novom kolektivnom ugovoru.

O čemu se tu radi, kako je moguce da se u HT-u prosvjeđuje zbog plaća kada kompanija, naš upit, kaže da upravo značajno investira u rast primanja zaposlenika? Kakva je to matematika? Prema informacijama iz Hrvatskog sindikata telekomunikacija, nezadovoljstva ima i u konkurenčkom A1 Hrvatska, koji također poručuje da investira milijune kuna u povisice, a upravo kreću (po treći put u pet godina) pregovori o prvom kolektivnom ugovoru.

Visoki prosjeci

Notorno je da su visoki prosjeci varava stvar jer je prosječna plaća u kompaniji u vijek neka sarma, pa dok jedni jedu zelje, drugi jedu meso, a jasno je da u telekomunikacijskom sektoru ne rade samo "mesojedi", dobro plaćeni programeri i ina visokoobrazovani stručnjaci. No stvar s placama nije tako banalna. Da, dio zaposlenika se nalazi u skromnom rasponu ispod državnog prosjeka ili oko minimalca, ali zanimljivo je pritom i kako se zaposljava, kakve su osnovice plaća i li ukupna primanja zaposlenika te sto na te razlike iznose utječe. Sustav je kompleksan, najbolji u njemu bivaju finansijski nagrađeni ovisno o rangu i rezultatima, no pitanje je s kojeg iznosa se starta u toj igri te kakav svakodnevni angazman i uvjeti se podrazumijevaju.

Osim što je uobičajeno da se redovito, ali na određeno vrijeme, angažiraju agencijski radnici za kontakt centre i posao tehničara na terenu, koji u pravilu imaju najslabije place, redovni zaposlenici imaju mirsave osnovice prema svojim platnim razredima i pozicijama te onda, u skladu s ambicioznim i precizno definiranim finansijskim ciljevima koje moraju redovito ispunjavati, mogu doći do boljih mjesecnih primanja (ili ne, ako iz nekog razloga, subjektivnog ili objektivnog, podbace), penjati se na korporacijskoj ljestvici plaća i graditi karijeru. Uostalom, za to postoji i poseban program zvan karijerni put, a koji omogućava radnicima da - skladno izvedbi i ostvarenju ciljeva, što ponekad uključuje edukaciju i dobivanje certifikata - sustavno na predaju. Tako HT, recimo, kaže da je lani kroz karijerni program uloženo u povećanje primanja zaposlenika 17 milijuna kuna. Svaki zaposlenik uz osnovnu plaću, naime, ima pravo na "bonus" ili varijabilnu placu što se

Završna riječ

ROBERT BAJRUŠI

Schmidtov prijedlog izbornog zakona u BiH malo je koga zadovoljio

Nekad omiljeni političar Christian Schmidt u medijima u BiH sada se, omražen, suočava s optužbama da uništava gradansku državu

Schmidtovi predlozi? HDZ BiH prema sadašnjem zakonu ima 17 od 17 delegata u Klubu Hrvata Domu naroda Parlamenta F BiH. S tih 13 delegata mogu blokirati što zele, a najavljivim odlukama to im se onemogućava. Ogranicava se mogućnost korištenja Vitalog nacionalnog interesa na unaprijed utvrđene teme. Znači, nemaju paradosalnih situacija poput toga da je zaštita životinja vitalni nacionalni interes, te se znalo dogadati u prošlosti. Deblobirka se imenovanje sudaca Ustavnog suda F BiH, predsjednik i potpredsjednik F BiH dobivaju rok za imenovanje vlade E BiH. Osim toga, to nije jednostrano na Schmidtova odluka, nego su i podprzale ključne zemlje članica Višeg dana, a to je provedba mira, poput Njemačke u SAD-a.

Jos prošlog rujna Schmidt je na simpoziju "Euroatlantske perspektive BiH" rekao da su Željka Komšića, hrvatskog predstavnika u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, više se birali Bošnjaci nego Hrvati, u potrku kako se Hrvati moraju osećati "zastupljeno" da ne bi isli u boju kod izbora. Dodao je da se mora jačati povjerenje u smislu prihvaćanja države i entiteta, u suprotnom će biti korištenе bonske ovlasti, najviše u suradnji sa Sjedinjenim Američkim Državama. Schmidtova izjava odmah je protumačena, ne u smislu postoji plan da nametne Izborni zakon, ali svakako kao vješt pritisaka na probosansku stranu da izade ususret HDZ-u. Razumije se da je promptno reagirao formalni hrvatski član Predsjedništva Željko Komšić, koji se pobukao kako "etički" predstavljanje može dovesti do blokade izbornog procesa, pa čak i do ugrožavanja teritorijalne integritetu Bosne i Hercegovine.

Cini su da on baš ne mari, a imaju dosta onih koji ga podržavaju. "Njegovim odlukama onemogućavajući da se blokade, koju do sada najviše koristi HDZ BiH, uz pomoć SDA i DF-a. Zbog tih blokada mi već osam godina imamo Fadila Novalića za premijera, a Marinke Čavaru za predsjednika F BiH. Jedan je optužen u aferi respiratora, a drugi je na američkoj crnoj listi", napisala je politička analitičarka Ivana Marić uz ironičan zaključak kako bi Schmidt uskoro svi mogli proglasiti nelegalnim - Srbima smatrajući ukida odluke o prijenosu nadležnosti, Hrvatsima jer je namestnuju odluku o finansiranju izbora, koju je HDZ blokirao, a Bošnjacima jer će možda nametnuti Izborni zakonik koji nije po njihovoj mjeri. □

Hrvatima draft
Izbornog zakona
smeta jer je nametnuo
odluku o financiranju
izbora, koju je HDZ
blokirao

ovisno o radnim mjestima, isplaćuje na mjesecnoj, kvartalnoj ili godišnjoj razini".

Ništa neobično? Pa i nije, takav koncept upravljanja talentima poznat je u poslovnom svijetu na globalnoj razini, ali ako pitate sindikat, s tim je sustavom problem što plaće radnika kreću s razine 4000 kuna neto, jedva nesto više od minimalca (fluktuacija je stoga velika, pa stalno dolaze novi), postavljeni ciljevi za bonusne ili varijabilni dio plaće su izazvani, pa i stresni, dio zaposlenika samoinicijativno radi i prekovremeno (što ne prijavljuje) samo da "uhvatit" cilj, dok je radnika na određenim pozicijama premalo pa je pritisak na postojeće radnike velik. (Trenutno se čak mogu dobiti nagrade ako preporučite nekog svog poznanika da dođe raditi u kompaniju. Za agenta u call centru recimo 4000 kuna bruto, a za developera i 15 tisuća kuna bruto.) U kontakt centrima su, pak, tempo i uvjeti rada takvi da se na dulje vrijeme teško i može izdrzati, računalni program diktira pauze, razmak između dva poziva koji zaposlenik mora primiti mjeri se u sekundama, a radne šihte teško su uskladjive s privatnim životom. Ako se pak korisnik agentu ili tehničaru javi više puta oko istog problema, moguće je da zbog toga neće dobiti svu bonus. Ukratko, ne osjećaju se baš svi u ICT sektoru kad su u najboljem od svih svjetova, a mnogi od njih su u izravnom kontaktu s korisnicima, od kontaktnih centara preko tehničara za telekomunikacije do prodavača. Raspon od njihovih plaća do onih na vrhu menadžerskog lanca je, naravno, drastičan.

Kad su upitani o konkretnim plaćama, poslodavci nekako radije izabiru termin "primanja" jer on podrazumejava i razne dodatke, a nerado otkrivaju detalje, pa je teško nepristrano procijeniti koliki je broj radnika u vodećim telekomunikacijskim kompanijama u Hrvatskoj zapravo iznad ili ispod državnog prosjeka plaće, odnosno kolike su minimalne plaće po platnim razredima i hoće li ih dodataći, ili se u glavnom kompanijske povlače odnose na bonus. Generalna statistika tek kaže da je prošle godine prosječna mjesečna bruto plaća u telekomunikacijskom sektoru bila 14.109 kuna, a hrvatski državni projekti plaća bio je 9599 kuna bruto, prema analizi Ekonomskog instituta Zagreb. Nema podataka o medijalnoj plati.

Vesna Mamić, predsjednica Hrvatskog sindikata telekomunikacija koji je reprezentativan za ICT sektor i trenutno vodi pregovore u Hrvatskom Telekomu o kolektivnom ugovoru s važenjem do kraja iduće godine, kaže da čak 70 posto zaposlenika prima plaću ispod državnog prosjeka (prosječna neto plaća za svibanj u Hrvatskoj je bila 7690 kuna, a bruto 10.440 kuna). To proizlazi iz podataka koje poslodavac dostavlja predstvincima radnika, napominje, a uključuje i varijabilni dio plaće, prekoveni rad, rad subotom, nedjeljom i blagdanima. Također, naglašava, oko 20 posto radnika HT-a, racunajući zajedno s agencijskim radnicima, radi 5000 kuna bruto plaće, što je nesto više od državnog minimalaca (on iznosi 4687 kuna bruto). Za A1 podatke još nema, zatražiti će ih u pregovorima.

No iz uprave HT-a decidirani su da podatak o tome da je 70 posto radnika ispod državnog prosjeka, što je sindikat ispisao i na transparente na prosvjedima u Osijeku i Splitu, nije točan. Tvrde da 60 posto od njihovih gotovo 4000 zaposlenika zapravo ima

**PONUDA POSLODAVCA
ZA DODATNA PRIMANJA
JE FER, ALI TO NIJE
PLACA. TI DODACI NE
ULAZE U OSNOVICU ZA
DRUGE ISPLATE I
NAKNADE PLAĆE, KAŽE
VESNA MAMIĆ, CLANIČICA
RADNIČKOG VJEĆA I
NADZORNOG ODRORA**

neto primanja iznad hrvatskog projekta (što je visok udjel za tu industriju, naglašavaju), prosječno neto plaća je ljeđih 9383 kuna te u anketama u zadnje dvije godine bilježe "najviše razine zadovoljstva naših zaposlenika u povijesti kompanije". Primaju i stimulativne bonusne, božićne, uskršnje, regres i imaju razne druge pogodnosti, a HT u aktualnim pregovorima nudi mogućnost sklapanja novog kolektivnog ugovora uz investiciju od čak 70 milijuna kuna u povećanje primanja (sic!). To je jedno od najvećih takvih ulaganja u povijesti kompanije, dodaju, a omogućava da se "mjesečna neto primanja svih zaposlenika u projektu povećaju za čak devet posto". U njihova odgovara prouzložili da im uopće nije jasno zašto je sindikat, odnosno dio radnika, nezadovoljan pa je očito da će to jedni drugima morati malo pojasniti.

Jedan od ugovora morao bio pojasniti. Iz A1 Hrvatska, koji ima oko 2000 zaposlenika, odgovori su općenitiji. Lani su u povisice (što se odnosi na osnovne plaće, druge oblike primanja i nagradjivanja ili "atraktivne benefite") ulozili 15 milijuna kuna, a u ovoj godini 23 milijuna kuna te su, kažu, u zadnjih 10 mjeseci imali "četiri investicijska ciklusa povećanja primanja zaposlenika koja su u projektu znatno viša od stope inflacije". Aktualne iznose tih primanja, ili neki raspon, uopće nisu naveli iako smo ih pitali, ali sindikat kaže da će u pregovorima o kolektivnom ugovoru, jednako kao i u HTU, tražiti da minimalna donja plaća u prvom platnom razredu (primjerice, u službi za korsnike) bude 5000 kuna neto plus topli obrok, kao i da se plaće uskladjuju s troškovima života.

Iznad presjeka EU

Prije nego uđemo u razloge zašto je sindikat i HT-u organizirao prosvjede, napomenimo kako se u sektoru telekomunikacija radi kompanija koje ostvaruju značajnu dobit, a radi zanimljivosti i to da je nedavno Eurostat objavio da su u Hrvatskoj jedino cijene u sektoru komunikacija lani bile iznad prosjeka EU, i to 9,2 posto. Vesna Mamić, inženjerka građevine s dugogodišnjim stažem u HT-u, sada u članici Radničkog vijeća

kuna. Tražili su i da se svakih šest mjeseci iduće godine plaće uskladjuju s inflacijom, ali to nije prošlo.

Ono što u cijeloj stvari posebno upada u oči je da poslodavci i sindikat govore različitim jezicima (plaća-primanja), a time se ujedno i zamogljuje kako je radnik na kraju placen. Dolsta zvući slijepo kada HT kaže da će se minimalna primanja u prvom platnom razredu sada povećati za gotovo 30 posto (ili 1400 kuna), ali što se sindikata tice, te se zbrajanju kruske i jabuke. Minimalna neto plaća ipak ostaje ispod 5000 kuna jer je u taj postupak povećanja HT utvrdio i neoporeziv topli obrok te inflacijski fiksni dodatak. "Ponuda poslodavaca za ta dodatna primanja u ovim inflacijskim uvjetima je fer, all to na žalost nije plaća. Ti dodaci ne ulaze u pojedinacnu za druge isplate i naknade plaće, primjerice za bolovanje ili mirovinšku osnovnicu," komentira Marin. Također, smatra problematičnim da agencijски radnici, kojih je oko 600, te dodatke iz kolektivnog ugovora neće dobiti.

Ujednačavanje prava

Najavljuje da će ujesen u pregovore na cijelu ICT djelatnost. "Nadam se da ćemo do tada sklopiti kolektivni ugovor u HT-u te da ćemo pregovorima na razini HUP-ICT-a jednaciti prava svih radnika telekom djelatnosti", poručuje, pa pomoći prijetići nastavljaju da, ako ne bude volje za postizanjem "pravednog dogovora u skladu s financijskim mogućnostima kompanije, onda će radnici cijelog te-
lekom područja svoja prava tražiti na cesti". Osim HT-a i A1 Hrvatska, među ostalima taj sindikat zastupa i radnike Telemacha i Optime, koji su upravo u kompleksnom procesu spašavanja, kao i Combisa

Koliko je učinak realan scenarij, tko će znati, sindikatima je to jedno od mogućih oružja. Predsednik udruge HUP-ICIT Hrvatske Balen kaže da su se u svibnju sastali s predstvincima sindikata, što je bio i "prije sastanak u povijesti naših organizacija", a ako im se službeno uputi poziv na otvaranje pregovora, oni će oformiti tim, poslušati prijedloge sindikata te "pregovarati u najbojovoj vjeri". Pritom, Balen odmah postavlja ograde i spominje da jesen donosi neizvjesnu gospodarsku i sigurnosnu situaciju zbog energetika, inflacije i rata u Ukrajini, pa je "više nego inače potreban partnerski odnos i razumijevanje kako bismo pronašli zajednički odgovor na pritiske na standard ljudi i očuvanje teško postignute razine poslovnih aktivnosti". Ne treba u svemu zaboraviti niti na omiljenju HUP-ovu ovjetnu temu, prijedlog Vladi za smanjenje poreza i doprinosu na plaće "kako bi zaposlenicima ostalo na raspolaganju što više novca".

Zanimalo nas je i što sindikat očekuje u pregovorima u A1 Hrvatska. To će biti zanimaljivo iskustvo, komentirao je.

tira Vesna Mamić, jer je kompanija na čelo prevaročkog odbora imenovala odjvjetnika Marijanu Ruždajačku. Dodaje da je njen sindikat do sada vodio stotine sudskih procesa s Hrvatskim Telecomom i Al Hrvatska, gdje je stranu i jednog i drugog društva zastupao upravo taj odjvjetnik, "a sve je sporove izgubio". Inače, iz Al su nam oko plana povećanja plaća u ovoj godini odgovorili kako oni ne prestanju prate kretanja na tržistu i interno rade na ostvarenju usleda u

ovim poslovno izazovnim vremenima, a sve kako bi osigurali dodatne budžete za "povećanje primanja svih zaposlenika čiji su rezultati u skladu s očekivanjima ili iznad njih". □

Uslijedile su žestoke reakcije tzv. gradanskih stranaka, koje Schmita napadaju da "popušta pred HDZ-om i Dragom Čovićem".

Scanned with CamScanner